

նախաւոր գաւառապետ պ. Վ. Շահաթեանցի անխնայ ջանքով հետեւեալ շտաբը անդրադարձան մէջ է գտնուում: Մօտ օրերուս, ինչպէս լսում ենք, պ. գաւառապետը կարողացել է մի տան միջին գտնել այն գողացած իրեղենները, որոնք գրեթէ մի տարի առաջ աւազակները տանել էին Ալմուխեան խանութից, սպանելով գէշերապահին:»

Գեղտուներէ 17-ից մեզ գրում են ԱՌԱՔԱ-ԼԱՔԱՅ հետեւեալ: «Այստեղի օրվայ նորութիւնը մի սարսափելի եղեռական գործ է: Մի ղեռնաձառ 16 տարեկան օրեւոր, որին փոքրութեան ժամանակէն վերջից էին իրանց մօտ պահելու նրա մօտիկ ազգականները, տեղիս հարուստ Մարգարեանները, սպանվեցաւ գեղտուներէ 15-ին: Այդ սպանութեան մասին ստացանք մի մանրամասն նամակ, որ և կը տպենք:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՒՄԻՆԻԱ

Բուսնական ազգային ժողովի բացման ժամանակ կարգացած գահական ճառի մի քանի մտերը աւստրիական կառավարութիւնը իր համար վերաւորեցուցիչ համարեց և այդ բանը յայտնեց իր կիսապաշտօնական լրագիրներէ մէջ: Բուսնական մի-նիստը Բրատիսնո մի ճառ արտասանեց ազգային ժողովի մէջ, որի հետեւեալ մասը այդ հարցին է վերաբերում և որով մինիստրը ներդրութիւն է խնդրում: «Ես շատ լաւ ուսումնասիրել եմ թէ իմ հայրենիքի և թէ

նոստանցի հետ, նա մինչև անգամ քիչ է մնում անիծում է նրան: Չանուանաց, նրա կարծիքով, թէ և լաւ տղայ է, բայց անչափ մարդ է, օտարական է, թիֆլիսցի է, իսկ Աթոյեանց գիրք և քաղաքում կապեր ունեցող մարդ է, մի և նոյն ժամանակ հարուստ է: Բայց երբ պատահամբ ներկայ է գտնուում Աթոյեանցի անազնու վարձուներին օրիորդ Բերդեանցի հետ, Գուլեանց փոխում է իր կարծիքը արդիական մասին և անմիջապէս համաձայնութիւն է տալիս իր ազգական մարդու գնալ Չանուանացին: Սօֆիա և Չանուանացի բաղաւոր են, այս վերջինը հառաւ իր նըպատակին, նա կը պատկերի Սօֆիայի հետ և կը ստանայ 50 հազար բոլը բաժինը: Օրիորդ Բերդեանց կատրած սրտով հորհարում է նրանց: Նա տխուր է, նա յուսահատված է: Յանկարծ այդ քաղցին Չանուանացի յայտնում է մի ցատկի լուր: Հայաստանի մէջ խօսքն է յայտնուել: Ստեփաննոս, դու այժմ ի՞նչ ես գնալ Հայաստան, երբ խօսքն է յայտնուել այնտեղ: Բարեկամ է վախեցած Սօֆիան: Ի հարկէ, վարդապետ սպասում է որ իր իղեկը, Չանուանացի, կասի որ իսկ այդ ժամանակ ամեն հայի, մանաւանդ բժշկի պարտն է գնալ Հայաստան, օգնել կարօտեալներին... «Այ, սիրելիս, մենք առաջ կերթանք Եւրօպա, ես պէտք է այնտեղ կատարելագործվեմ բժշկականութեան մէջ, իսկ յետոյ կերթանք Հայաստան» և դու ազգասէր բժշկի պատասխանը:

Պիեան վերջանում է օրիորդ Բերդեանցի խօսքերով, որ յայտնում է թէ ընդհանրապէս հիմա է հարկաւոր գնալ, երբ եղբայրակիցները կարօտ են մեր օգնութեան: Նա վճռել է գնալ, նա ոչինչ չունի կորցնելու, նա այժմ միայնակ է մնացել, նրա կեանքը, նրա յոյսերը կտրված են, նրա ներկայութիւնը այստեղ աւելորդ է, նա գնում է...

III

Ես շատ անգամ ասել եմ որ երկու ձև կայ թատրոնական գրութեանը կամ բովանդակութեանը: Առաջին ձևն է ներկայացնել այն ինչ որ կայ, ներկայացնել տիպեր, որոնք կան, — երկրորդը ներկայացնել այնպիսի տիպեր, որոնք թէ և չը կան, բայց ցանկալի է որ լինեն: Բայց չարաշնչեցանք առաքելութիւնը կը տանի մեզ դէպի բօման տիգր: Որտեղ, որ երկուստ, որ հասարակութեան մէջ կարող էք տեսնել մի այդ տեսակ անրիծ, անսխալական, կատարել, սուրբ հոգեւորական, ինչպէս Վիկտոր Հիւգօի «Թշուառների» մէջ եպիսկոպոսը: Այդ տեսակ մարդիկ չը կան աշխարհիս երեսին և չեն էլ կարող լինել: Եւ բօման տիգր: Որտեղ, որ երկուստ, որ հասարակական չլուրջ յատկանիշն է ոչ թէ միայն չարաշնչեցանք, իրեղենները բարին, առաքելութիւնը, բայց նրան ասելի չօգտիւնի դարձնելու

նրա զրացի երկիրներէ պատմութիւնը և այդ հանգամանքը ինչ թոյլ չի տայ գոնէ մի փոքր վերաւորանք հասցնել Հարաւորդների տանը, ստաց Բրատիսնո: Ես գիտեմ, որ այդպիսի դրոժը կը նշանակէր ընդգիծողութիւն գործերի պատմական ընթացքին: Թիւրքաց տիրապետութեան ծանր ժամանակներում, երբ կիսաւրմարը սպառնում էր ամբողջ Եւրոպային, Հարաւորդների տունը քրիստոնէութեան նեցուկ և քաղաքակրթութեան պահպանն էր: Այդ հոգի տան պաշտպանութեանը ապաւինող բոլոր քրիստոնէաները գտան ապաստան, որտեղ ոչ թէ միայն կալուած էին ազատութեամբ դաւանել իրանց կրօնը, այլ և զարգանալ իրանց ազգութեան սահմանների մէջ: Մեր ազգային վերածնունդը ստացվեցաւ կարգաթեան սարերի այն կողմից, այն բուսնականից, որոնց Մարիա-Տերեզա կայսրուհին ուղարկում էր Հրեոմ ճշմարիտ բուսնացի լինելը սովորելու համար: Կարելի է արդեօք այդ բանից յետոյ երթալ որ գոնէ մի քաղց իմ մէջ կարող էր միայն ծագել անարիտական կայսրին վերաւորելու համար: Հաւատացե՛ք, որ նա ինքը այդ բանին չէ հաւատում: Այ, մենք անչափ յարգում ենք աւստրիական կայսրին և անընդունակ ենք նրան վերաւորելու համար: Բայց եթէ մենք անգամ երթալորենք, որ մենք կարող էինք այնքան անզոյշ լինել, այնքան անձանօթ պատմութեան և ինքնապաշտպանութեան զգացմունքի հետ, որ

համար, չարաշնչեցանք, իրեղեններ և չարն էլ, յանցանքն էլ: Բովանդակական չլուրջ չարն ու յանցանքն էլ այն ատորման չարաշնչեցանք, որ հրեշտակ էր նրա հոգեբանական խիստ քննութեանը ներթափելով այդ հրեշտակին, մարդ չուարձում է և ինքն իրան հարցնում է: որտեղից նրանք կալուած էին ծնունդ առնել, ինչ դժոխային չրջան կարող էր ծննդն ապր հրեշտակին: Բովանդակական զարգացի գործերին ամենին չէ զբաղեցնում իրանց իրեղենական լաւ և իրեղենական վատ տիպերի հոգեբանական գոյութեան հետաւորութիւնը... Նըբանց ինչ փոխ, նրանք ստեղծում են տիպեր և ոչ թէ չընտելի են վեր առնում նրանց, թող նրանք ոչինչ կապ չունենան այն չընտելի հետ, որից դուրս են եկել: Մարդ ակամայ հարցնում է ինչ մարդկային չընտելի կարող էր արդիւնաբերել այդ ոչինչ պատմութիւն չունեցող հրեշտակներին և ոչինչ արժանաւորութիւն չունեցող հրեշտակներին...

Բայց ինչպէս դարձնել, որ պէտք է միայն հաւատարմի կերպով վեր առնել կերպարներ տիպերի մարդկային իրանց պատմութիւններով և ինչ մարդկային չընտելի կարող էր արդիւնաբերել այդ ոչինչ պատմութիւն չունեցող հրեշտակներին և ոչինչ արժանաւորութիւն չունեցող հրեշտակներին...

Փիլիսոփայական կարծիքն ունեցել է միայնակ իր պիեանցի մէջ երկուստ սխալեմունքն էլ: Իր վեց տիպերից չորսի մէջ նա ներկայացրել է այնպիսի անձնատրուկութիւններ, որոնք կան մեր հասարակութեան մէջ, որոնք են՝ Գուլեանց, Սօֆիա, Սիմօն Աթոյեանց (այդ) և բժշկի Չանուանացի, իսկ երկուստ սխալեմունքն է՝ օրիորդ Բերդեանցին դէպի լաւ, Բարսեղ Աթոյեանցին դէպի վատը:

Գուլեանց և Սիմօն Աթոյեանց մեզ վաղուց ծանօթ անձնատրուկութիւններ են, նրանց հետ մեզ ծանօթացրել է արդէն Ստեփանեանց իր պիեանցի մէջ: Գուլեանց մի թիֆլիսցի հարուստ վաճառական է, հին սերունդի մարդ է, միայն փոքր ինչ ասելի բարեկրօտ, քան թէ Ստեփանեանցի հին սերունդի տիպերը: Բայց նոյն շահասիրութիւն, նոյն արհամարհանք դէպի ամեն իրեղենական բան, որ չա՛ն չէ տալիս, նոյն կամեցողականութիւն, նոյն բռնաւորութիւն, նոյն խօսքերը գրեթէ թէ ևս քեզ ստիպում են Աթոյեանցի հետ պատկեր, ասում է նա իր ազգական, այդ այն պատճառով է որ քո իրեղենութիւնն եմ ուզում, ես դիտեմ որ Չանուանացի հետ դու բաղաւոր չես լինի և այլն: Նոյն խորամանկ և փողի գործի մէջ շատ ըմբռնող բնատրուկութիւն, Գուլեանց իս-

կարողանալին վերաւորել զրացի մեծ պետութեանը, միթէ կարծում էք, որ դէպի Յրանց-Յովսէփի կայսր ճշմարիտ և անկեղծ բարեկամութիւն ունեցող մեր թագաւորը այդ բանը թոյլ կը տա: «Բրատիսնոյ այդ ճառը չունչացրեց այն վատ տպաւորութիւնը, որ գործել էր բուսնական գահական ճառը Վիեննայի մէջ: Կարծում են, որ մինիստրի այդ ներդրութիւնը ասելի մեծ թշնամութիւն ծագեցրեց: Ամենից շատ զայլացրեց Աւստրիային այն հանգամանքը, որ Բրատիսնո համարձակվեցաւ գործի մէջ խառնել աւստրիական կայսրին: Բուսնական մինիստրի հաւատարմեցրեց, որ նա մտադիր չէ եղել վերաւորել կայսրին, անքաղաքակալութիւն համարում որովհետեւ ոչ ոք չէր էլ կարող մտածել որ նա համարձակվել վերաւորել կայսրին:

Մի քանի շաբաթ արանից առաջ աւստրիահայտակ 500 բուսնացիք անցան բուսնական սահմանը Գօբլուշայի մէջ բնակվելու և բուսնական հպատակութիւն ընդունելու համար, բայց բուսնական կառավարութիւնը, չը կամենալով վատացնել իր յարաբերութիւնները աւստրիական կառավարութեան հետ, պատուիրեց յետ դարձնել գաղթականներին: Այդ կարգադրութիւնը արդէն կատարված է:

Կոյն հասկանում է թէ ինչ նպատակով Աթոյեանց, որ տարբերակ չէ եղել իր տանը, այժմ, երբ օրգին վերադարձել է համալսարանից, վիզիտով է գալիս Գուլեանցի տուն: Այդ գուլեանցիներն են որ ստիպում են նրան ակնարկել Աթոյեանցին, որ գործերը վատ են գնում, առուստը չը կայ և այլն...

Աթոյեանց տեղութեան պաշտօնակ է եղել դարձել է ստատուկի սօվետի կ, յետ է դըրցել փողեր և այժմ հրաժարական տուած, թողալ է տոնամուսն և տուն էլ է չինել իր համար, որ ինքն համաւարութեամբ իր խրճիթն է անուանում: Նրա կեանքի միակ նպատակն է այժմ պատկեր իր օրգին Գուլեանցի հարուստ աղջկայ հետ:

Սօֆիա և Չանուանացի նոր տիպեր են մեր բնակիչները: Նրանք արդիւնք են հասարակական նոր հոգեբանի, որ յայտնուել է շատ շատ մի տաս տարի արանից առաջ: Ուղիկաւան օտարացած հայ ինտելիգենցիան սկսեց յիշել թէ ինքն հայ է, սկսեց օտարացում իր մայրենի լեզուն, հոգալ զարգացնել վրա, հարապակել լրագիրներ ու գրքեր, վերջապէս նորից հաստատեց վաղուց խզված բարոյական կապերը Թիւրքիայի համարիկներին հետ:

Մի քանի անհատների մէջ, անկասկած, այդ ճգնաժամները անկեղծ են, բայց նոյն չընտելի մեծամտութեան մէջ հայաստանցիներն ունի շահասիրական, գործնական նպատակ: Շատերի համար հայաստանցիներն օճալ են, շատերը հայ օրիորդներից դառնում են հայաստան օրովհետեւ այդպիսով ասելի հեշտ կարող էին գրաւել այն երկրատարրին, որի մէջ զարթնել է ազգայնական զգացմունքը, երկրատարրներից շատերն էլ օգուտ քաղելով ընդհանուր հասարակութիւնը, իրանց ձեռնարկում էին ազգասէր, ազգի վրա հոգացող, ազգի ցատկի վրա գլուխ դնող: Նրանք երեւում էին հերոս մի հարուստ օրիորդի աչքում, որ ի բնէ պահանջ էր զգում դէպի իրեղենականը, բայց չը գիտէր ինչպէս բաւականացնել իր այդ պահանջը... Վերջը երկուստ էլ օգտուում էին, հարուստ աղջկան, գուցէ և տղան, պատկերում էր մի աղքատ երիտասարդի հետ, իսկ սա իր կողմից ստանում էր լաւ բաժինը:

Ես չեմ ուզում բարձր գնել ոչ Սօֆիայի, ոչ էլ բժշկի Չանուանացիի վրա, ես ընդունում եմ որ երկուստ էլ անկեղծ են, միայն հաւատացած եմ որ երկուստ էլ իրանց իրանց խաբում են, Սօֆիա հաւատացած է որ սիրում է Չանուանացին նրա դադափարներին համար, բայց չէ կամենում խոստովանվել, որ ոչ այնքան զարգացած է որ կարողանայ հասկանալ նրա դադափարները, ոչ էլ այնքան բարոյական ոյժ ունի, որ իրագործի կեանքի մէջ այդ դադափարները: Չանուանացին էլ ինքն իրան

ԱՆԳԻՒՄ

Անգլիական առաջին մինիստրի որդի Հերբերտ Կլաքսոն Չանուանացի չորեք եղբայրների մէջ և վերադառնալով Մանչեստր, մի ճառ արտասանեց, որով նա մեկնեց այն տպաւորութիւնները, որ նա ստացել էր այդ Չանուանացի օրիորդի ժամանակ: Նա բոլորովին աւելորդ է համարում խիստ միջոցների գործադրութիւնը իրանցիայի մէջ, օրինակ պաշարողական դրութեան յայտնուել և երգվեալ դատաւորների ոչնչացնելը:

Վոնդոնի լորդ-մէրը նորերում մի ստորադրութիւն էր բացել իրեղենակ աղքատ հողագործերի դադափականութեանը օգնելու համար: Մի քանի լրագիրներ բողբոջում են այդ կարգադրութեան դէմ: Այդ միջոցը, ասված է այդպիսի լրագիրներից մէկի մէջ, միայն կընդարձակէ անտուր: Եթէ Անգլիան գործ կը դնէ իր հարստութիւնը իրանցիայի աղքատ երկրագործերի դադափականութեանը օգնելու համար, նա կը վնասէ կալուածական օրէնքին, որի վաւերացման համար անչափ աշխատեցին:

Անգլիական համայնքների ժողովի սպիկեր, Հերբերտ Կլաքսոն, Վիլիսի մէջ մի նշանաւոր ճառ արտասանեց: Նա յայտնեց, թէ եկող տարի անգլիական կառավարութիւնը պարլամենտին մի օրինագիծ կ'առաջարկէ Անգլիայի մէջ կալուածական վերանորոգութիւն մտցնելու մասին: Այդ վերանորոգութիւնը

խաբում է, ինքն իրան և վարդապետ հաւատացնելով որ Սօֆիան մի այնպիսի աղջիկ է, որին արհեստ կը լինել մարդու տալ մի արդիական Աթոյեանցին, նա ինքն իրան խաբում է, ինքն իրան հաւատացնելով որ սիրում է Սօֆիային, որովհետեւ նա հայացել է, որովհետեւ նա իր բարձր իղեկներին դադափարակցել է: Վերջ երկու տարեկան թագաւորը նրան պատրաստել ենք մեր դադափարներին համար, միթէ նա պիտի կորչի գործի համար, պատկերով Աթոյեանցի հետ: ասում է մօտաւորապէս Չանուանացի օր: Բերդեանցին Այդ ճշմարիտ է, երկու տարի չարանակ նա պատրաստում էր Սօֆիային, բայց արեօք գործի համար, թէ իր համար բաժինը ձեռք բերելու նպատակով, — ասա մի զգացմունք, որ նրան իսկ իրան Չանուանացի համար պարզ չէ: Նա աշխատում է անկեղծ լինել, նա ինքն հաւատացած է որ անկեղծ է, նա ինքն իրան խաբում է: Եթէ նա պատրաստել է Սօֆիային, նա նոյնպէս ասելի կա պատրաստել է վարդապետ աղջկին ծառայելու համար, սա ամեն կողմից և դեղեկութեամբ և աշխատասիրութեամբ և անձնատրուկութեամբ և եւրաստով և մտաւոր զարգացումով բարձր է Սօֆիայից: Բայց ինչի վարդապետ արհեստ չէ թողնել կորչելու, իսկ Սօֆիային թողնելով արհեստ է, որովհետեւ նա չաղ կտոր է պ: Չանուանացի, որ լորդ հետ 50 հազար բոլով բաժինը ունի իր գուք այդ չէք կամենում ձեռ խոստովանել...

Այժմ անցնում եմ վերջին երկու տիպերին, որ օրիորդ Բերդեանցին և արդիական Աթոյեանցին, որոնցից առաջինի վրա ես ասեցի թէ իրեղենացած է դէպի լաւ, իսկ երկրորդը դէպի վատը: Ես ասեցի որ դա յատուկ է բովանդակական չլուրջ իրեղենակ տիպերը, բայց և ինչպէս կը դարձնել իրեղենակ տիպերը, միայն այդ պայմանով, որ այդ իրեղենացածը լինի և հաւատարմ կ'ան, լինի հարաւոր, եթէ ոչ այս քաղցին, պնդման մօտիկ ազգացում: Կարելի է ցոյց տալ այնպիսի տիպեր, որոնք թէ և չը կան մի հասարակութեան մէջ, բայց որոնց գոյութիւնը ցանկալի է այդ հասարակութեան մէջ, — բայց այնու ամենայնիւ որոնք ունենային պատճառական կապ այն իրանց չընտելի հետ, որոնցից նրանց դուրս է բերում հեղինակը: Եթէ հեղինակը մեզ ցոյց տալ մի հոգեբանական տիպեր, որ ինչպէս է մի գերմանական հոգեբանական տիպեր, որ վերադառնալով Թիֆլիս, պարզապէս անուամբ հիմնել Թիֆլիսում մի համալսարան և խմբել իր չորս կողմ հայ պրօֆեսորներին այդ կը լինի մի իրեղենական տիպ, բայց նա չէ զինակի կողմից չէր լինի մի հոգեբանական թիֆլիսցի, մի անհարկ լինի, քանի որ Եւրոպայի և Ռուսաստանի դիւաւոր համալսարանները

(Կը շարունակվի)

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԱԹՈՒՄԻ

ԿՕՄԻՍԻՕՆԵՐ

ԱՐՇԱԿ ԾԱՏՈՒՐԵԱՆՑ

Ընդունում է ամեն տեսակ պատուէր-ներ, յանձնարարութիւններ և ապա-պարանք:

15—20

ՊՈԼՈՒՍՈՒԿԻ

ՈՍԿԷ ԻՐԵՂԵՆՆԵՐԻ և ԺԱՄԱՅՈՑՆԵՐԻ ՍՈՒՆԱՐՈՎ մեծ քանակութեամբ, գրպանի և պա-տի զանազան ժամացոյցներ և ոսկի իրեղէն-ներ արտասահմանում և Ս. Պետերբուրգում շինված, նոյնպէս և գործիքներ ժամացոյց-ների և ոսկի իրեղէնների արհեստաւորների համար, պատու ունեւ յայտնել պ. պ. գնող-ներին և արհեստաւորներին, որ ինձ մօտ բոլոր ապրանքները ծախվում են ամենա-էական գներով: Առևտուրը կատարվում է Արծրունու Գաբրիելյան Ձե 185: Օտարա-քաղաքացիք պէտք է դիմեն թիֆլիս ՊՈ-ԼՈՒՍՈՒԿԻՆ:

2—3 (2).

ԲԺՇԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՅՏՈՐ ՏԵՐ-ՋԱՆԵԱՆՑ ընդունում է հիւանդներին ամեն օր առա-ւօտեան 10—12 ժամը: Սօյալի, Սաբօվայա փողոց տուն Տոտունովի:

2—5

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ներկայ տարուայ հոկտեմբերի 1-ից բա-նարով ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ գրադաճաւանոց, նոյն-պէս և ուսումնարանական, նկարչական և կազմարարական պիտոյից իրեղէնների խա-նութ, հրաւիրում եմ գրաւոր աշխատանք-ների հեղինակներին, թարգմանիչներին, հը-րատարակիչներին և լրագրական խմբագիր-ներին (թէ հայ և թէ ռուս լեզուներով) ուղարկել ինձ վաճառիւ իրենց աշխատու-թիւնները ԿՕՄԻՍԻՕՆՈՎ: Իմ հասցէն. Գ. Յրиванъ, Нерсесъ Симеонянцъ, ма-газинъ „Другъ Дѣтей.“ 6—10

Բ. ՇԱՀՎԵՐԴԵԱՆԻ

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵ-ՆԵԱԿՈՒՄ

Բաժանորդագրվում են Զմիւռ-նիայի „ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒ“ քաղաքական և գրականական հայ ամսագրին. 12 տե-րակների գինը 10 ռուբլի է:

Հասցէն. Тифлисъ, Агентство В. Ша-вердова.

2—10

Չայի և գինու ստաքաններ

144 Արծրունու զաւերէա 144

ամենաէական պահեստ

մեքէլի և հայելիների:

Ծախվում են մեծ և փոքր քանակութեամբ:

ԲԵՍՏՈՐԱՆԸ

ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԹԱՏՐՈՆԻ ՄՕՏ

Մի նոր տիրոջ ձեռքն անցնելով, ստացել է այժմ մի բոլորովին այլ և ԳԵ-ՂԵՑԻԿ ՏԵՍԲ, ունի ընտիր ձԱՇՆԵՐ և ԸՆԹՐԻՔՆԵՐ, նոյնպէս և յառ ԽՄԻՉԳ-ՆԵՐ: Գնելը շատ էժան են

18—20

Въ Редакціи газеты

«МШАКЪ»

Продается

„ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ.“

Д. Григорія АРЦРУНИ.

Брошюра напечатана въ Москвѣ.

Цѣна 25 коп.

ԾԱՆՎՈՒՄ ԵՆ 25% ԷժԱՆ

Քան թէ ուրիշ տեղ. Թէ՛, կակաօ, ՇՈՎՈԼԱԿ, բիսկվիտներ, մուրաբաներ, բրինձ, ամաններ, բաժակներ, բոկալներ, թէյ, յամաններ, սու-գոփներ, ՄԱՏՈՒՑԱՐԱՆՆԵՐ, երես լուսանալու ամաններ, ԿՈՂՊԷՐՆԵՐ, ԶԳԵՍՏԱԿԱՆՆԵՐ, զրալներ, զանակներ, ԳՐԻՉՆԵՐ, թուղթ, ծրարներ, տետրակներ, մատիտներ, ՀՐԱ-ՑԱՆՆԵՐ, ԲԵՂՈԼՎԵՐՆԵՐ, մէջքակապներ, կլէօնկա, ԹԱՄԲԵՐ, ասիձներ, ութօններ, ՄԱՀ-ՃԱԿԱՆՆԵՐ, երեսբրիններ, թաշկինակներ, կանանց գուլթաններ, մարգկերանց գուլթաններ, տուպետի սապօն, հոտուէտ ջրեր, շերբետ, ցիտրան մագնեզիա, խինայի գինի, պօրու-վէյն, խերես, կօնիակ և 1,000 այլ առար-կաներ: ԱՆԳԼԻՍԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ: ՆՈՅՆ ՏԵՂԸ վաճառականնե-րին ՄԵԾ քանակութեամբ ծախվում է ԹԷՑ. պուգերով 40, 46, 52, 58, Բ., իսկ ֆուտերով 1 Բ. 1 Բ. 10 Կ., 1 Բ. 20 Կ., 1 Բ. 40 Կ., 1 Բ. 60 Կ. 1 Բ. 80 Կ., իսկ ամենաբարձր թէյը ֆուտեր 2 Բ. քաշը ԱՌԱՆՑ ԹԱԹԻ:

ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ 20—60 Բ. և ԶՈՎ-ԲՈՐ (chokl bore) George Dau-ի գործարա-նից 120 Բ., բէլգիկերներ 4—34 Բ., ԲՈՒԼ-ԳՈԳ (bull dog) 11—20 Բ., կանանց թամ-բեր 65 Բ., շեֆլիզի զանակներ 3 Բ. 50 Կ. դիւժինը, ալբօմներ կիսազնով, ֆլաւոր-ներ և այլն: Ամենամեծ պահեստ հրացան-ների և բէլգիկերների թիֆլիսում:

74—100

Վ ա ճ ա ռ Վ ու Վ են 15,000 ամաններ առաջին տեսակի 15 Կ. հատը, 12,000 խրուստալի բաժակներ 25 Կ. հատը, 10,000 բօկալ և բաժակներ 10 Կ. հա-տը, 10,000 մատուցարաններ և կող-պէքներ 15 Կ. հատը, 10,000 ա ս ե գ 8—40 Կ. հատը, 10,000 պենալներ 5 Կ., 5,000 շիշ պօրու-վէյն և խ եր ե ս 1 Բ. հատը, 2,000 արշին կլէօնկա 60 Կ.—2 Բ. արշինը, 2,000 դիւժին մա-տի տն եր և գրակոթեր 8 Կ. գիւժինը, 2,000 Ֆ. հնդկական բրինձ 7, 8 և 10 Կ. ֆուտեր, 1000 ֆուտն լէպէօշկա 50 Կ. ֆուտեր, 600 անգլիական բէլգիկ Բ. Բ. 4—34 Բ. հատը, 300 անգլիական հրացաններ 20—100 Բ. հատը, գրապ, տրիկօ, ալբօմներ, ձմեռայն պալաճներ, գլխարկներ, փարտիկներ, հագուստ կէս գինի: Ծախվում է ԱՆԳԼԻՍԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ մէջ: Նոյն տեղը ծախվում է Ծովային ԽՈՏ պուգը 2 Բ. 50 Կ.:

26—60

Մամուլի տակ է և շուտով լոյս կը տեսնի „ՀԱՅ-ԺՈՂՈՎԱԿԱՆ ԱՌԱՆՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ“ առաջին հատորը (ա. գրքից), որ բովանդակում է իւր մէջ միայն հէքիաթներ, ժողո-ված երևանեան նահանգում և զրաժ բուն տեղական բարբառով:

Այս ա. գրքիցի անմիջապէս լոյս տեսնելուց յետոյ, մամուլի տակ կը մտնի նորա բ. գրքիցը: Իսկ երբ կը վերջացնենք մեր ունեցած հէքիաթների տպագրութիւնը, այնու-հետեւ ձեռնամուկ կը լինենք ժողովրդական աւանդութեանց միատեսակների հրատա-րակութեան—ՀԱՆՆԱԼՈՒԿՆԵՐԻ, ԱՌԱՆՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ, ԺՈՂՈՎԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐԻ, ԱՆԷԾԲՆԵՐԻ, ՕՐՀՈՒ-ԹԻՒՆՆԵՐԻ և այլն (որոնցից մեծ քանակութեամբ ունենք ժողոված) լոյս ածելով նոյնպէս առանձին գրքիկներով:

Յուսով եմ, որ մեր պատուելի օտարաքաղաքացի համագործակցը չեն զլանայ իւ-րեանց կարեաց չափ աշակից լինելու ինձ այս ձեռնարկութեան մէջ:

Բաւականաչափ նիւթ ուղարկողները, որպէս այս հրատարակութեան աշխատակից-ներ, այսուհետեւ տպագրութիւնը բոլոր գրքիկներից մի մի օրինակ ձրի կը ստանան. բացի այս նոյա ազգ-անունները կը տպագրուեն գրքիկի վերջը: Իսկ այն պարոնները, որոնք այս աւանդութիւններից նոյնպէս մեծ քանակութեամբ ժողոված ունեն և կը ցանկանան իրանց ժողովածուն վաճառել թող բարեհաճեն յայտնել իրանց պայմանները:

Նիւթերը հարկաւոր է գրել (գրածը խնդրում ենք մաքուր լինի և որոշ) բուն տե-ղական բարբառով. զնելով ժողովածուն վերջը տեղական դժուարութեանց բառերի բացա-տրութիւնները:

Իմ հասցէն՝ Вагаршапатъ. Тиграну Навасармянцъ. Տ. Նաւասարդեանց.

ՇԻՐԱԿ՝ տեղագրութիւն պատկերացոյց, հաւաքեց Հ. Ղ. Ա. լի շան

Մանրաման և հարազատ հետազոտ. Էթիւն Շիրակ գաւառի, գեղեցիկ քա-ռէզով և շքեղ պատկերներով դար առաւած: Հ. Ալիշանի այս վերջին աշխա-տարկութիւնը ամենա պատշաճ և առաջնակարգ տեղ պէտք է բռնէ ոչ մի-այն նոյն հեղինակի մինչև այժմ լոյս տեսած ընտիր երկարութիւնների մէջ, այլ և հայկական համայն գրականութեան ծանրակշիւ գարգիւրից միւր պի-տի համարուի: Ամենայն հայ. որի համար թանգ է իր ազգի անցած գնացած փառքերի նշխարների հետազոտութիւնն ու մշակութիւնը, ազատութեամբ պի-տի ձեռք առնէ և իր գրասեղանի անհրաժեշտ սկզբնականութիւններից առա-ջինը պիտի դարձնէ սրան: Գինն է 10 Բ. ճանապարհի ծախքը 50 կօպ:

ԳՐԻՉ ԵՒ ՍՈՒՐ՝ պ. Մինաս Զեարգի վերջին գրութեան առաջին հատորն է, որի մէջ յօրինողը շարունակում է այն բանակոխը գրաբար պաշտպանողների դէմ, որի սկիզբը ծանօթ է մեզ իւր դատարարական անունով գրելից: Բայց լեզուագիտական հակիրճ և ազգ. յօդուածներից, այս գրքիկի մէջ ընթերցողը կը գտնէ տեղե-կութիւններ նաև ուրիշ մի քանի հետաքրքիր հարցերի վերաբերութեամբ: Գինն է մէկ ռուբլի. ճանապարհի ծախքը 10 Կ.:

Վ ա ճ ա ռ Վ ու Վ են

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ

ՆՈՐ ԴՈՒՐՍ ԵԿԱՇ ԳՐԲԵՐ

Որոնք վաճառվում են ԶԱԲԱՐԻԱ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑԻ „ԿՈՎԱՍՍԵԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ“	
1 Բաղրատունի՝ Տոմս պատգամք. դինն է	25 Կ.
2 Աղայանի՝ Անահիտ, հին գրքից.	50 "
3 Թուր. Թարգ. Տէր-Միքայիլեանցի.	30 "
4 Աղքատ մանուկ կամ բարոյական վէպ.	20 "
5 Խախտալա Սունդուկեանցի.	20 "
6 Չորս մանրավէպ Տէր-Աւետիսեանի.	20 "
7 Հայկէն լոտո երկխոսների համար.	50 "
8 Տէր-Ալիքիանց՝ Հայաստանի աշխարհագրութիւն..	60 "
9 Կոտանեանց՝ Գրաբար բայերի խոնհարումը.	25 "
10 Թագուրեան՝ Փորձ լեզուագիտական հետազոտութեան.	50 "

Եւս ստացուել է Բոստոնի Տէր-Արթուրեանցի 1882 թուի ՕՐԱՅՈՑՑ, գինն է 15 կօպ. գումարով առնողներին զիջումն կը լինի:

ԿՐԿՆԱԿԻ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՀԱՇ-ԻԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ՝ ԲՈՒԽԳԱԼ-ՏԵՐԻԱՅ՝

Ամենանոր և գործնական ձևի, բացարձակ կանոններով և բացատրութեամբ, որ ամե-նահեշտ կերպով կարող է սովորացնել հաշ-աւապութիւնը այն անձանց, որոնք ցան-կանում են սովորել կամ ունենալ այդպիսի հաշիւներ, շուտով կը մտնի մամուլի տակ, գիրքը կը բաղկանայ մօտ 400 երեսից. և մաքուր տպագրութեամբ. դորա հետ միա-սին կը լինի և մի փոքրիկ զիպասանութիւն „Գող“ վերնագրով և „Իմ երգերը“ յաւել-ուածով. ցանկացողները թիֆլիսում կարող են գրուել „Կենտրոնական“ և „Զաքարայ Գրիգորեանցի գրադաճաւանոցներում և Թա-գէտ Տէր-Միքայիլեանցի մօտ. Բազու Բա-սիյակի մաղաղիւնում, ինձ մօտ և Մարգ-ընկ՝ գրադարանում. գաւառական քաղաք-ներում այն անձանց մօտ, որոնք բարեհաճել են այդ մասին ստորագրութեան թերթ ըն-դունել:

Երկուսի արժէքն է միասին 2 Բ. 50 Կ. տպագրութիւնից յետոյ 3 Բ.: Բաժանորդնե-րի անունները և ազգանունները կը տպա-գրուեն գրքի վերջում:

Հրատարակիչ Աբէլ Գ. Արբենեանց

ՎԵՐԱԿՈՒՆԵՐ 4 Բ., Տըժողներ 1 Բ ծախվող աթուներ 1 Բ. 50 Կ., ՓԱՅՏ-ԱԹՈՒ 4 Բ., ԲԱԶԱՍԹՈՒՆ-ՄԱՀԱՍԱԼ 10 ռուբլ և աւելի, թէյի բաժակներ 25 և 30 Կ., մի աման ջորոցներ 50 Կ., պատուկա ծխողների համար 60 Կ. ֆուտեր, անգլիական ՎԱՆԷՆԱ-ՆԵՐ և այլն ծախվում են ԱՆԳԼԻՍԱ-ԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ:

10,000 զոյգ գուլթաններ 25 Կ.—ից զոյգը, 10,000 զոյգ կանանց ԳՈՒԼԱՆԵՐ 30 Կ.— 1 Բ., 7,000 մատուցարաններ 5 Կ.—5 Բ., 1,000 ՄԱՀԱՍԱԼՆԵՐ 5 Բ.—35 Բ., 400 արշին բօմազէյ. 1 Բ.—1 Բ. 30 Կ., պա-րուսինա 40 Կ.—1 Բ., 300 հատ բէլգիկեր 4 Բ.—35 Բ., 700 ալբօմ ԿԻՍԱԿՆՈՎ, 10,000 -ֆուտն թէյ ԹԷՑԱՄԱՆՈՎ 1 Բ. 65 Կ.: Եր -կաթէ գրիչներ իւրաքանչիւր ձեռքի հա մար: Ծախվում են ԱՆԳԼԻՍԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ մէջ:

62—100

Գուրս եկու մամուլի տակից Սեդրակ Մանգինեանի հետեւալ աշխատու-թիւնը. „ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՀԱՆԳԱՄԱՆԻՒՆԵՐԻ ՀԱՄԵՄԱՏ ԹՈՒՄԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ“ Ծիւա-կան դպրոցների ջորոքը տարուայ դաւա-ընթացք և միանգամայն Ա. Բ. և Գ. տարիների համար հրահանգ: Վաճառ-վում է բացառապէս „Կենտրոնական գրախանութիւնում“ Գինն է 75 կօպէկ: